

# ***Beeldend en boeiend spreken vertellen spelen – Zintuiglijk taalgebruik***

Door het nastreven en bereiken van de concrete lesdoelen (kleine letters) kan deze oefening bijdragen aan het bereiken van de basiscompetenties (hoofdletters).

## **Basiscompetenties (in hoofdletters) vertaald naar concrete lesdoelen:**

BREIDEN DE EIGEN WAARNEMINGS-, BELEVINGS- EN VERBEELDINGSWERELD UIT MET HET OOG OP DE ONTWIKKELING VAN EEN EIGEN ARTISTIEKE PERSOONLIJKHEID

- De spelers gebruiken bewust elementen uit verschillende zintuiglijke representatiesystemen.

ONDERZOEKEN DE EXPRESSIEMOGELIJKHEDEN VAN DE GEKOZEN UITDRUKKINGSVORM

- De spelers onderzoeken het effect van het gebruik van elementen uit de verschillende representatiesystemen bij het vertellen.

GEbruIKEN INTUÏTIE, VERBEELDING, ERVARINGEN, EMOTIES EN GEDACHTEN IN ARTISTIEKE UITINGEN

- De spelers onderzoeken het effect van het gebruik van elementen uit de verschillende representatiesystemen bij het vertellen.

ZETTEN TAAL, BEELD, MUZIEK EN BEWEGING IN

- De spelers gebruiken bewust elementen uit verschillende zintuiglijke representatiesystemen

ANALYSEREN EENVOUDIGE SPEL-, SPREEK-, SCHRIJF- EN VERTELPRODUCTEN

- De spelers onderzoeken het effect van het gebruik van elementen uit de verschillende representatiesystemen bij het vertellen.

TONEN RESPECT EN BELANGSTELLING VOOR DE ANDERE EN ZIJN WERK

- De spelers luisteren naar de oefeningen van de andere spelers en geven

## **Verloop**

### **Achtergrondinfo.**

De docent geeft onderstaande achtergrondinformatie.

Wanneer je iets zintuiglijk uitdrukt, laat je de luisteraar toe zich iets voor te stellen en voelt hij zich sneller betrokken. Zintuiglijk taalgebruik is een krachtig hulpmiddel bij het communiceren en beïnvloeden van anderen.

Via de zintuigen komt de mens in contact met de werkelijkheid. Aangezien ons bewustzijn niet in staat is de hele werkelijkheid te omvatten, worden die zintuiglijke indrukken gefilterd.

Bij dit filteren spelen een heel aantal zaken een rol o.a. opvattingen, belangstelling, vooroordelen, opmerkzaamheid enz.

Interessant is dat sommige psychologen (neuro- linguïsten) ervan uitgaan dat mensen bij het filteren van de werkelijkheid een voorkeur hebben voor een bepaald representatiesysteem.

Ze onderscheiden er vijf:

- het visuele ( ogen, zien)
- het auditieve ( oren, ruiken)
- het kinesthetische ( tasten, voelen, bewegen, emotie)
- het olfactorisch ( ruiken)
- het gustatieve ( smaken)
- 

Van een tweede systeem zou de mens zich minder bewust zijn en van een derde nagenoeg niet.

Dit gegeven vertaalt zich in taalgebruik: al naargelang het denkvermogen visueel, auditief of kinesthetisch is getalenteerd, maakt de spreker gebruik van uitdrukkingen die betrekking hebben op dat specifieke representatiesysteem.

Sprekers en vertellers die de aandacht willen vangen van het hele publiek, kunnen met dit gegeven hun voordeel doen. Wanneer zij zich moeiteloos van de drie belangrijkste representatiekanalen kunnen bedienen, bereiken ze het grootste publiek.

Vb Drie keer de beschrijving van een huis.

1. We hebben ons oog laten vallen op een schitterend herenhuis. Aan de voorzijde heeft het hoge, donkere, gebeitste ramen die mooi contrasteren met de bleke bepleistering. De antieke voordeur is gewoon oogverblindend. Ze geeft het huis een statige uitstraling.

De woonkamer is rechthoekig en kijkt uit over een schaduwtuin. Een matte tegelwand in de vorm van een halve cirkel, geeft een mooie lichtinval in de gang. De keuken oogt wel wat verouderd, maar we hebben een schitterend idee om ze te renoveren.

We hebben ook het dak en de balken geïnspecteerd en deze zien er gezond uit.

Je moet echt eens mee een kijkje nemen.

2. We hadden horen zeggen dat het herenhuis te koop stond en zijn we zijn eens met de eigenaar gaan praten. Die man was niet tot zwijgen te brengen. Hij heeft ons de hele geschiedenis van huis verteld. We hebben hem maar laten uitpraten. Ik vind die woning in elk geval overroepen.

In de gang is er een glazen wand die niet harmonieert met de rest van het huis. Ook de open haard valt helemaal uit de toon. De kleuren van de keuken zijn ronduit schreeuwerig. Over de tuin kan ik evenmin juichen. De baan is er duidelijk hoorbaar. De hele buurt is trouwens lawaaierig en het huis gehorig. Je hoort de buurvrouwen kwetteren tot op de eerste verdieping.

Het huis is ook niet afgestemd op een jong gezin. Van een veilige trap met leuning hebben ze er nog niet gehoord. Neen, mij zegt het niks.

3. We hebben contact opgenomen met de eigenaar van het herenhuis voor een rondleiding. Je krijgt moeilijk vat op die mens. Hij heeft ons de hele tijd vermoeid met slappe familie verhalen. Toen we hem wezen op de ondraaglijke stank die uit de kelder opsteeg, bleef hij maar rond de pot draaien. De inrichting van het huis is ronduit onsmakelijk. Niks klopt. Die glazen wand stoot me tegen de borst; die open haard is opgeblazen en van die keuken word je manisch depressief. Het is er ook vies. Je durft er niks vastpakken. Ik moest echt op mijn tanden bijten. En dan de tuin. Die is niet te genieten. Er is nergens een boom die voor verkoeling zorgt en ook het terras is verpletterend heet. Het hele huis is trouwens broeierig warm. Er hangt een drukkende sfeer. Ik zal niemand tegen houden om het te kopen, maar ik voel er mij niet op mijn gemak.

Let erop dat je bij het spreken het auditieve, het visuele en het kinesthetische aan bod laat komen door woorden en uitdrukkingen te gebruiken die daarbij aansluiten.

Voorbeelden van visuele uitdrukkingen

Ik zie wat je bedoelt.

Iets om naar uit te kijken.

Het kleurt zijn kijk op het leven.  
Zich illusies maken.  
Iets doorzien.  
Een donkere wolk aan de horizon.  
In het licht van  
De toekomst ziet er rooskleurig uit.  
Een kijkje nemen.  
Het somber inzien.  
Mijn gezichtspunt.  
Ik bekijk het idee nauwkeurig.  
Onze inzichten komen overeen.  
Ik heb een vage notie.  
Hij heeft een blinde vlek.  
Laat eens zien wat je bedoelt.  
Je zult er met plezier op terug kijken.  
Een overzicht bieden.  
Een duistere zaak.  
Een glimp opvangen van.  
Iets visualiseren  
Mooi afgelijnd  
Dat zal wat licht op de zaak werpen.  
Het schijnt me toe.  
Een vluchtige/ steelse blik werpen.  
Een beeld schetsen.  
Een onbewolkte toekomst.  
Iets kaderen.  
Iets weerspiegelen.  
De oplossing flitste door hem heen.  
Iets in het juiste/ een historisch perspectief plaatsen.  
Het geestesoog.  
Dat bevindt zich in de schemerzone.  
Een obscuur trekje.

Een schitterend idee.  
Een fotografisch geheugen  
Een oogje in het zeil houden.  
We heffen een tipje op van de sluier.  
Het is een onbeschreven blad  
Met het blote oog.  
Hij was daar erg op gefocust  
In het niets staren  
Inbeelden.

Klaar en duidelijk.  
Zicht hebben op iets

Voorbeelden van auditieve uitdrukkingen:

Op dezelfde golflengte zitten  
Zich afstemmen op.  
Doof zijn voor iets  
Kletspraat verkopen.  
Je mening zeggen.  
Woord voor woord.  
Iemand voorlichten.  
Dat klinkt beledigend.  
Van de daken schreeuwen.  
Luid en duidelijk.  
Wat zeg je.  
Stamelen.  
Schetterend.  
Overstemmen.  
Nabespreking.

Stemmen horen.  
In harmonie samenleven.  
Woorden in de wind  
Allemaal abracadabra  
Het hoge woord voeren.  
Zich doof houden  
Dit vindt weerklank.  
De toon aangeven.  
Dat klinkt me als muziek in de oren.  
Voor dovenmansoren praten  
Woord voor woord.  
Uitgesproken.  
Het oor lenen.  
Houd je mond.  
Dat gaat een knal geven.  
Bij wijze van spreken.  
Het stond in schril contrast.  
Hij was hoorbaar opgelucht.  
Ik stond sprakeloos.  
Iets verduisteren  
Dat is over roepen.  
Het dempt de feestvreugde.  
Binnen gehoorsafstand.  
Uit de toon vallen.  
Iets uitpraten.  
Tot zwijgen brengen.  
Op voorspraak.  
Het is ongehoord.  
Dat is een uitgesproken mening.  
Schreeuwerige kleuren  
Een imago  
Iets observeren.

## Voorbeelden van kinesthetische uitdrukkingen

Worstelen met een gedachte

Hou dat even vast

Rond de pot draaien.

Intuïtief aanvoelen.

Iets uiteenzetten.

Een koude kikker

Je vinger ergens opleggen

Laten opwellen

In contact komen.

Een verpletterende nederlaag.

Een verhitte discussie

Hand in hand.

Een gladde jongen

Contact opnemen

Stap voor stap.

Ik voel het in mijn botten

Een warmvoelend man.

Hij heeft een dikke huid.

Op de tanden bijten.

Laten bezinken.

Op een rij zetten

Geen vaste grond onder de voeten krijgen.

Een doortastend iemand.

De kaarten op tafel leggen.

Ik ben gebroken.

Onderkoeling.

Beheers je.

Greep krijgen.

Ongevoelig zijn voor

Zich vastbijten in.  
Zich vastklampen aan.  
Iets onder de knie krijgen.  
De bovenhand krijgen.  
De fantasie prikkelen.  
Dat heeft stevige grond.  
Soepel functioneren.  
Fris als de morgendauw  
Het klopt.  
Broeierig heet.  
Iemand de rug toekeren.  
Ik krijg je nog wel te pakken.  
Zich uit de voeten maken.  
De touwtjes in handen hebben.  
Iemand in de kou laten staan  
Een warm mens.  
De plooien gladstrijken.  
Op de tenen lopen.  
Iemand de hand reiken.

Uitdrukkingen die betrekking hebben op smaak en geur.

Ik ruik onraad.  
Er zit een luchtje aan.  
Een bittere pil  
Door de zure appel heen bijten.  
Een zoet kind.  
Een zure opmerking.  
Een flauwe grap.  
Lont ruiken.  
Rozengeur en maneschijn.

Een fijne neus hebben voor iets.

Iets kunnen smaken.

Een pikante mop.

Een gezouten speech.

## **Ontspanningsoefeningen/ verbeeldingsoefeningen vanuit zintuigen.**

### Oefening 1.

De docent vraagt aan de spelers om op hun rug te gaan liggen en zich het volgende voor te stellen:

Je ligt op een strand. Achter jou torenen de vakantieflats hoog boven je uit. Overal om je heen lopen mensen in fleurige zwemschorten en badpakken. Jongelui spelen met fleurige strandballen, die af en toe verdwijnen achter de blauw en oranje gestreepte windschermen. Hoog in de lucht fladderen enkele felgekleurde vliegers. Het zonlicht warmt je huid. Het is erg behaaglijk met het frisse, strelende briesje. De zilte geur van de zee, mengt zich met het zoete aroma van je zonneproduct. Kinderstemmetjes schallen hoog door de lucht. enz.

Tijdens de bespreking vraagt de docent hoe de spelers de oefening hebben ervaren.

### Oefening 2.

Ontspannen via een visuele voorstelling

Duur: 1 minuut.

De docent vraagt de spelers om zich in gedachte een zo duidelijk mogelijk een groene cirkel voor te stellen.

Schrijf in gedachten in de cirkel je favoriete woord.

Laat dit beeld weer los en wees bewust aanwezig in het moment dat hierop volgt tot deze van je scherm is verdwenen.

Tijdens de bespreking vraagt de docent hoe de spelers de oefening hebben ervaren.

### **Representatiesystemen herkennen.**

De docent geeft volgende opdracht:

Haal uit de drie beschrijvingen van een huis de woorden en zegswijzen die betrekking hebben op een representatiesysteem.

### **Beschrijven (vertellen of schrijven) met verschillende representatiesystemen.**

De docent geeft volgende opdracht:

Geef een beschrijving van je eigen huis, je auto, je vakantiebestemming, je favoriet restaurant ... vanuit de drie representatiesystemen.

Na de oefening volgt een bespreking.

### **Eenzelfde verhaal vanuit verschillende representatiesystemen.**

De docent geeft volgende opdracht:

Vertel het sprookje van Roodkapje, Sneeuwwitje, Assepoester telkens vanuit een ander representatiesysteem.

Vertel het vanuit een combinatie.

Na de oefening volgt een bespreking.

## **Een demonstratie met de verschillende representatiesystemen.**

De docent geeft volgende opdracht:

Neem een voorwerp, apparaat ... mee en bedenk er een functie bij.

Laat je fantasie de vrije loop.

Je dient dit voorwerp via een demonstratie te verkopen.

Denk aan de representatiesystemen.

Na de oefening volgt een bespreking.